

5
1791 3

C O L L E G I I I V R I D I C I
I N
ACADEMIA WITTEMBERGENSI
H. T.
D E C A N V S
D. ERNESTVS GOTTFR. CHRISTIAN.
K L V E G E L

DIG. VETER. P. P. O. CVRIAЕ PROV. ELECT. CONSIST.
ECCLES. SCABIN. ET FACVLТ. IVRID. WITTEMBERG.
IVDICII ITEM PROVINC. IN LVSAT. INF. MARCH.

ASSESSOR

L. B. S.

---

*In eft
de iudice editaliter citante tradatio.*

Parum dubii, vel nihil prorsus in ea inesse questione, utrum omnis iudex edictaliter possit citare, existimabit, quicunque secum reputat, citationem ad ea, quae essentialia processus sive in lice absente necessaria dicuntur, pertinere, iudicem autem, ut lites dirimat, constitui: ex quo consequitur id, ut, nisi iudex item agentes vel acturos ad se vocare possit, is parum dignus videatur hoc officii nomine. Attamen legens scriptores nonnullos, qui sibi materiam de edictali citatione tractandam sumserunt, video, aliquos eorum et prolixos in hec re tractanda et anxios. Duo sunt in primis, quae ipsos in ea definienda torquent. Vnum, utrum iudici inferiori edictaliter citandi sit potestas: alterum, an eam sibi sumere possit delegatus. Certe Gailius in obseruationibus suis practica plenis eruditione Libro I. obs. 57. no. 7. creditores defuncti, scribit, si in diuersis locis habitent, et incerti sint, possint citari per edictum, ut compareant coram omnium superiori iudice ad eum effectum, ut creditum suum ibi proponant et deducant, vel ad videndum imponi ipsis perpetuum silentium. Prouocat probationis causas ad Felinum, Speculatorem, Bartolum et Doctores generatim, et restatur in camera in causa Brandenburg contra creditores Marchionis Alberti et alii quam plurimis causis ita factum esse. Hace Gailius quem Schulzen in disp. de citat. edit. Cap. II. §. 10. aliique sequuntur, scripsit de conuocandis creditoribus. Bartoli tamen sententia omnino latius patet. Is enim habet sic: *hacce per edictum citatio non fit, nisi per ordinarium vel delegatum principis, non autem per inferiorem.* Saltum eius verba exscripsit ita Maranta in specul. aur. P. VI. tit. de citat. no. 82. Gailius vero alio loco *land. obs. no. 13.* longe ab his discedit, quo contendit, omnia, quae proposuerat de citatione per edictum, accipienda esse

de iudice ordinario. Nam delegatus, pergit, per edicta citare non potest, nisi hoc ei specialiter concessum sit, vel consuetudo admitteret, quae iurisdictionem dat. Proinde si quidem citandus sit vagabundus, ad ordinarium recurrere debet. Nempe haec erat Baldi sententia, quem scimus contrariam saepe Bartolinae doctrinae amplexum fuisse. Exeatum est in hanc causam, quod attinet ad delegatos, cap. 15. X. de foro comp. cuius verba aliquo modo eandem respiciunt. Itaque si ea omnia coniungamus, haec sequuntur: ordinarius iudex potest edicitaliter citare; inferior sicut non semper; delegatus nunquam, nisi hoc ei specialiter concessum sit. Quod ad ordinarium, paulo videretur hoc verbum obscurius esse. Videntur tamen hi auctores intellectissime non delegatum. Delegatorum enim iurisdictio extraordinaria est, qui propterea recte iudices extraordinarii, quibus iurisdictio in certa causa est delegata, auctoritate iuris Canonici a Boehmero in introd. ad ius Digest. Lib. I. tit. XXI. §. 7. appellantur. Quamobrem non opus est, ut scriptores istos de ordinario iudice loquentes accipiamus ita, ut quilibet, etiam inferior, iudex sub eo vocabulo comprehendatur. Nam Bartolus expressis verbis inferiorem excipit, et Gaius omnium conuocandorum superiorem pro competente agnoscit in ea specie, quam supra exposui, neque in commemorandis reliquis speciebus, quae citationem admittunt edictalem, quasque ipse explicavit, de inferiore iudice verba fecit. At enim vero, quamvis ita explanemus sententiam horum Doctorum, tota tamen doctrina non satis videtur cohaerere, ut meliore iure statuamus, Gaius cum aliis, si tradunt, superiorem aedundum esse iudicem edicitaliter citandorum reorum causa, ita voluisse sententiam suam intelligi, si plures conuocandi sunt, quos eundem iudicem non agnoscere probabile sit, vel de quibus iam certum est, omnes eundem iudicem, nisi superiorem, non esse agnitos. Verum ne hoc quidem recte affirmari potest, inferiori iudici potestatem concessam non esse conuocandi hos, qui sub diuersis iurisdictionibus habitant. Nam, si hanc speciem sumamus, quam Gaius, ad eum enim passim prouocant, proposuit, concursum scilicet creditorum, eius sententia per id exemplum, quod addidit, plane non probatur.

Certe

Certe camera, quamvis iudicium supremum sit, non tamen appellari poterat ita ratione Marchionis Alberri, cuius iudex immediatus procul dubio erat hoc summum Tribunal Imperii. Atqui in eiusmodi causis citati non sunt rei, sed prouocantur ad agendum. Cum vero actores sint, rei forum sequi debent. Quamobrem, si tales prouocati editto conuocantur, omnino sunt ab eo iudicis citandi quem prouocans agnoscit, neque ullus respectus haberi potest ad hanc rem, quod ipsi sub aliis iisque variis iurisdictionibus commorenatur. Neque sufficiunt illa, quae Koeschlius in *disp. de citat.* edit. Witteb. 1718. praeside Bastinellero defensa §. 7. exposuit, ubi, quamvis ipse reiiciat illam sententiam, qua iudicem summum dicatur solum edictaliter citare posse, tamen haec habet: *sciendum est.* ordinarii, sive superiores sive inferiores sint, per editula citandi potestatem competere, arg. l. 2. D. de iurisd. modo iurisdictionem habeant in citandos. Altoqui cum citati, quia extra territorium vel supra suam iurisdictionem insidient impune non paretur, per l. ult. D. de iurisdicit. citra omnem contumaciam tuto emanere possint. Si haec sequi velles, rarius in concursu creditorum forum generale constitui animaduertes, saepe ne tunc quidem, cum iudex in omni regno supremus creditores vocaret. Nam, etiam si camera Imperialis citasset, si tamen inter creditores essent Angli, Belgae, Galli, iisque incerti, hos simul vocatos non intelligeres. Quamobrem ipsa rei indoles satis suader, inferioribus iudicibus quibuscumque potestatem edictaliter citandi creditores vniuersos, incertos saltim, certi enim secundum leges plerarumque prouinciarum separatis immediate sive mediate, prout res postulat, vocandi sunt, non esse admendam. Neque eam his inferioribus ademtam esse, luculentier probat consuetudo. Id ipsum iam de suis temporibus narrant Carpzov. in proc. tit. VII. art. IV. no. 9. Barckhausen in *disp. de cit. edit.* §. 7. et alii. Et si forte antiquioribus temporibus in eiusmodi causa fuisset ad iudicem superiorem recurrendum, quod vix affirmare generaliter ausim, tamen contraria consuetudo, quam testatur Carpzovius, concessit eam potestatem inferioribus. Neque opus est, ut repetamus hanc rem ex conditione fori rei sitae, in quam opinionem declinare sentio.

Schultzenium loc. laud. §. 9. Etenim, cum in ea specie conuocentur actores, sane est superfluum, ut confugiamus ad forum rei sitae, quamuis concedam, quod plerumque sub citantis iudicis iurisdictione debitoris res pleraeque, si non omnes, inueniantur: sed sufficit, forum domicilii sit, ad quod conuocentur creditores, ut generale, in quo omnes proponi possunt actiones. Hinc iure improbat Brunnemannus in *processu civili Cap. III. no. 7.* sententiam eorum, qui omnem citationem edictalem monitoriam tantum esse perhibent, vii fecerat Hilliger in *Donello encl. L. XXIII. cap. 2. not. F.* qui, multorum, quos laudat, nixus auctoritate, *per eam*, scribit, *optio datur cuicunque, venire et obstere, nemo autem cogitur.* Sed nimurum, quamuis ea non in se habeat directam aut corporalem coactionem, talemque, qualis ipsa citatio est realis: per indirectum tamen, quemadmodum omnis prouocatio, si praecidicio, ut dicimus, veluti poena praeclusi, sit munita, nemo, quin sit arctatoria citatio, in dubium deber vocare. Videlicet hoc quoque consuetudo probat, ut eiusmodi edictali citationi, cui insertum est praecidicium, hunc tribuamus effectum, ut ab eodem iudice, qui prouocatus atque ita citatus in termino constituto ius suum non est professus, deinceps amplius non audiat. Quae adeo vera sunt, ut, etiam si in quibusdam prouinciis prouocatos bis citari opus sit, antequam pro praeclusis haberi possint, ut factum olim fuit in Lusatia, quod vide apud Schultesium loc. laud. Cap. III. §. 4. s. tamen prima, quae dilatoriae habet rationem, pariter atque altera arctatoria nominari debet citatio. Neque, nisi id consuetudo, vii in Lusatia olim, teste, quem modo excitaui, Schultesio, aut lex prouincialis postuleret, id necessarium duco, ut, vbiunque inferior iudex velit edictaliter citare, incertos saltim, de certis enim repeto superiora, collegium prius iuridicum, an liceat, quaerat, quod consilium dare videtur Carpzovius loc. laud. no. 8. Nam, si causa talis sit, quae sua natura aliam, quam edictalem citationem, non admittit, plane superfluum esset, super quæstione petere consilium, quam affirmatum iri certo praecideri potest. Accidit hoc in concursu creditorum, vocatione heredum incertorum, conuocatione

ludic.

catione creditorum, quibus in rem singularem ius est, et alii eiusmodi causis, quatenus, tanquam incerti, editaliter vocari possunt. Quin etiam ad certos hoc pertinet, cum nimis hi ex legum prouincialium praescriptione colligente nomine citari editaliter debent. Sed id quidem hoc loco vix commemorandum erat, quandoquidem, si lex iubet iudicem quemcunque conuocare cuiusdam classis aut ordinis homines, nulla amplius superesse possit dubitatio, an id licet inferiori. Neque altius dicendum est, si homines citandi sint, qui nomine quidem suo certi sunt, de quibus vero, ubi commorenentur, non constat, quos plerumque Doctores vagabundos appellare solent. In quo tamen genere nonnunquam maior, quam in his, qui plane incerti sunt, circumspectio erit necessaria, ne iudex nimis festinans et improvidus eum habeat vagabundum, qui hoc nomen non mereatur. Hoc autem omnino non est praetermittendum, quod, cum non omnis iudex in quacunque causa competens sit, sed quaedam causae sint priuilegiatae, si, quemcunque iudicem inferiorem posse editaliter citare, afferimus, id ita accipiendo sit, ut causa etiam, in qua ea citatio proponitur, coram eo iudice, qui citat, agi possit. Ita, cum desertionis processus secundum leges multarum prouinciarum coram ecclesiastico, bannitorius coram criminali, qui superiori gaudet iurisdictione, iudice tractari debeat, ex hoc facilime perspici potest, neque in illa secularem, neque in hac inferiore tantum iurisdictione praedium per editum quenquam posse citare: et, si alieni magistraturi, ut sit aliquando, nulla in causis contentiosae iurisdictionis data si potestas, ei ne quidem vocare creditores licere editaliter. His itaque positis, hanc puto regulam recte constitui: quicunque iudex potest in causa, de qua agitur, priuatam alicui mittere citationem, ille etiam per editum eundem citare potest; vel etiam hanc: a quo iudice quis praefens potuisse citari per nuncii missionem, ab eodem etiam absens citari potest editaliter. Verum, vii nulla dicitur regula esse sine exceptione, ita hic quoque non omnis exultat. Nempe primo, si citatio editalis sit extraordinaria, cum scilicet vocatur is, quem sciimus, ubi viuat, et qui, si immediate vocari nequit, per subsidiales

les

VIII

les litteras est citandus, auctor non esse iudici, qui pro suo arbitrio absentem hunc citet per edictum, ut potius vel Principis rescripto vel consilio collegii ICorum hoc efficiat, ut, edicto ex hoc rescripto vel consilio edito, quae sunt Carpzovii in loco citato verba, *illegitimi processus non pertimescat periculum*. Deinde, si vel lex vel consuetudo et usus fori veret in aliqua causa editalem citationem, quamvis alias ordinariam, quin in hac iudex ab editaliter citando abstinere debeat, nemo non videt. Porro, si aliquid dubium superest iudici, virum species vere adsit, quae admittit editalem, quamquam ordinariam, citationem, veluti si quis dicatur vagabundus, quod omnino aliqualem desiderat causae cognitionem, potius sequatur consilium Menckenii, in proc. Tit. IV. th. 1. aliorumque multorum, se nimurum a ICuis informari curen. Denique vix est, ut hoc addam, in tali causa, in qua iudex esse nequit, nemo audeat quenquam citare editaliter, quod apparet iam ex eo, quod in eiusmodi causa ne priuatae quidem citationis ei data est potestas. Haec iraque de iudice ordinario. Nunc pauca adhuc dicenda sunt de delegato, sive, quemadmodum etiam nominari solet, commissario. Ac primo quidem, si expressis verbis ipsi ea potestas vocandi per edictum data est, nemo, quin legitima sit, quam hoc modo proposuit, ambiger. Si vero expressa delegantis deficiant verba, aliter rem esse decidendam, defendi variis solet argumentis. Addit enim in loco supra exscripto Gaiilius, Baldum hanc sententiae suae posuisse rationem: *quia citatio per edictum est simili banno, at delegati bannire nequunt sicut nec excommunicare.* At enim vero non omnino verum est, si excommunicatio hic in auxilio vocanda est, eam non permitiri in iure Canonico delegato. Etenim in cap. 26. X. de off. et pot. deleg. statim ab initio haec leguntur: *si delegatus a nobis excommunicet illum.* Et, si ex l. 10. C. de sent. et interl. omn. iud. id sequeretur, quod Baldus voluit, delegatum bannire non posse, quamvis hoc quoque argumentum subobscurum sit, tamen cum dicatur, edictum simile banno esse, nimis longe hanc similitudinem esse penitam, quis est, qui non videat. Nolo igitur in hoc diutius immorari. Aliam potius enarrabo distinctionem. Barckhausen in *difp.*

disp. de edict. cit. §. 7. principis commissario quidem facultatem editaliter citandi dat, et probandae suae sententiae causa excitat authenticam qui seneat C. quom. et quando iud. adeoque discedit ab his, qui ne principali quidem delegato eam potestarem concedunt, nisi ea etiam expresse esset mandata, vt Rulandus de commiss. P. I. L. V. c. 3. n. 26. Et verissima omnino est illa sententia, vi perspicue docent verba authenticæ: *qui causam persequi differat, reo postulante tribus edictis citetur.* Quae citatio et per principem delegatis permittitur, quod locum habet, et si lis coepta non sit, de quorum verborum vi consuli quoque meretur Richter in expost. Auth. ad dict. Auth. n. 14. Sed eum, qui non a principe delegatus est, negat Barckhausenius posse editaliter citare, in quam sententiam etiam Koeselisium concessisse video in laud. disp. §. 16. Vterque hanc reddit asserti rationem, quod citatio edictalis sit remedium exorbitans: ille praeterea, quod ea requirat superioritatem; hic vero, quod delegatus bannire non possit aut excommunicare. Miror, non etiam hanc illos autores arripuisse causam, in authentica modo laudata et capite decretalium supra excitato de solis agi Principis et Papae delegatis: quamquam ea quoque debilis sis fuisse propterea, quod exinde non sequatur, magistratum delegatos per dictum citare prohiberi. Quod autem argumenta attiner de superioritate et bannendi excommunicandique potestate sumta, haec supra iam vberius examinavi. Illa vero ratio, quae ex exorbitante, quod in citatione inest edictali, peritur, ad excludendum delegatum sufficere non videtur. Rectissime scribit Griebnerus in prine. proc. iudic. L. I. Cap. VII. sc. 4. §. 3. que commixa sunt, ac sine quibus commissio vix expediti potest, simul tacite mandata censentur. Atqui sunt pleraque causae, in quibus edictalis locum inuenit citatio, ita comparatae, vt commissio non possit sine ea expediri. Veluti sunt concursus creditorum, conuocatio heredum, inquisitio contra fugitiuum. Quamobrem, si delegato cuidam cognitio concursus creditorum mandata sit, cuinam in mentem venire potest, eidem delegato. etiam si non expresse id factum sit in mandato, datum non esse conuocandi edictaliter creditores, incognitos saltim, potestatem. Sane, cum tota cause tracta-

tio a tali incipere debeat citatione, si hanc ei adimas facultatem, quasi nihil porestatis delegato tributum sit, iudicandum esset. In his enim causis citatio per edictum ordinaria est, quae omni caret dubio. Hinc bene monet Brunnemannus in proc. civ. Cap. III, no. 22. quod dicitur de iudice delegato, illud verum est, quando citanda est persona certa: sed quando creditores conuocandi sunt a commissario, putauerim omnino id sine speciali mandato fieri posse. Nam hoc casu non irregularis sed ordinaria est citatio per edictum. Quod hic Brunnemannus de creditorum concursu scripsit, id merito ad omnes accommodandum est species, quae citationem finunt fieri edictalem. Nam ipse etiam certas tantummodo personas excipit. Vbicunque igitur incertae personae vocandi sunt, etiam si tantum quod ad habitacionem tales sint, non video, cur delegato deneganda sit citandi eos edictaliter facultas, quos ipse committens aliter vocare non posset. Hoc enim per negotii naturam patet, delegatum eandem in citatione per edictum decernenda adhibere debere diligentiam et cautionem, quam ab ordinario iudice exposcimus. Quae cum ita sint, quin de delegato statuamus quoque regulam, vix est quod dubitemus: unumquemque delegatum edictaliter citare posse, quatenus delegans hoc potuisse facere. Verumtamen et ab hac aliquando discedendum esse, non ibo insicias. Quaenam illas sint exceptiones, partim ex superioribus innoteſſet, partim prouidus index delegatus faciliter perspicet negotio, qui, cum dubium sibi nasci animaduerterit, consilii Krausiani in proc. L. I. Cap. VII. Secl. 6. §. 8. memor mandantem consulat. Atque haec quidem de ista re commemorasse sufficiat. Commandandus enim nunc est Vir Praestantissimus et Politissimus

ANDREAS AVGVSTVS HERING

IVR. VTR. CAND. ADVOCAT. ET NOTAR. PUBL.

qui ad nos venit, ut summos in iure vtroque ambiret honores, de vita autem sua haec ipſe exponit.

Ego

Ego ANDREAS AVGUSTVS HERING natus sum Budissae anno huius seculi
 LXV. patre GOTTLOR AVGSTO HERING, eius orbis Consule, ac
 matre CHRISTIANA FRIDERICA, ex stirpe GLAESERIANA. Quod si eos
 carissimos habere debemus, a quibus nobis vita ac liberalior educatio tradita
 est, maximum merito iudico, quod parentibus optimis debo, qui in me a
 primis annis omnem curam beneficiaque liberaliter contulerunt. Sed iam
 ante aliquot annos patre, cuius memoriam beatam milique semper caram
 colo ac veneror, orbatus, maximam adhuc pietatem experior matris, quam
 et diu adhuc saluam ac sospitem bonisque omnibus, quibus humana defini-
 tur felicitas, cumulatissimam mihi seruare velit, Deum optimum maximum
 suppplex rogo. A prima inde infantia optimi parentes fidei M. FRIDE-
 MANNI, Gymnasii, quod Budissae floret, Collegae meritissimi me crediderunt,
 eius disciplina domestica ac praecepsis esque ad duodecimum aetatis annum
 usus sum. Deinde me exceptitum, quod Bunzlauiae regia liberali-
 tate sustentatur, sed paullo post scholam, quae in Monte Afra Misericordia
 celebratur, Eleitoralem frequentavi, ubi liberalibus artibus addiscendis
 per tres annos ac dimidium sedulo operam dedit. Sic ad aliora praepara-
 tus Academiam Vitebergensem Mensi Aprili MDCCCLXXXIV. salataui ac
 tunc temporis fasces Academiae tenente Vivo Magnif. et Experiensiss.
 BOEHMERO, albo studiosorum sum adscriptus ac in historia addiscenda usus
 sum Excell. SCHROECKHO, Vivo summe Reveribili REINHARDO praecipua
 logices tradente, Excell. MEERHEIMIO notitiam temporum praesentium ex-
 ponente. In iuris vero scientiis fidelissimi duces mihi contigere, Vir Illustre
 REINHARDVS nunc Dresdae a Consiliis aulae et insitiae in Institutionibus
 iuris addiscendis, Illustre WIESANDVS summi prouocationum senatus Con-
 siliar. in iure feudali et publico, qui simul ingeniam meum differendo ac
 disceptando nec non examinando exercuit, artemque ex actis referendi ac
 modum

XII

modum causas in foro orandi me docuit, Illustr. PAULI in iure cambiiali,
 Illustr. KLÜGELIVS in historia iuris, in explicatione Encyclopaediae Schot-
 tianae, Illustr. HOMMELIVS in pandectis et iure criminali. Denique et
 exercitationibus disputatoriis Excellent. TITII, scolique Experientiss.
 LANGVTH medicinam forensem tradentis interfui. Plurimum me his pra-
 ceptoribus fama celeberrimiis ac de hac musarum sede meritissimis, quos
 omnes grata mente veneror, me debere, laetus profiteor. Denique sub
 praesidio III. WIESANDI publica disputatione habita, examen pro praxi
 et pro candidatura sustinui ac Notarius publ. Caeſ. sum creatus. In pa-
 triam vero reuersus mox in numerum aducatorum Lufaticorum sum relatus
 ac paulo post praxin invicem et in prouincia Electoralibus exercendi pot-
 estate mihi data, per singularem Macenatum, quos summa pietate vene-
 ror, gratiam ac intercessionem ad munus Vice-Actuarii in praefectura
 Electorali Hoyerswerdenſi sum admotus, quod vero iterum cum munere
 Vice-Actuarii, ac administratoris reddituum ex sportulis emergentium in
 praefectura Stolpenſi, commutau. Nunc vero in eo sum, ut summos in
 iure honores capessam, quibus ut me Ordo Illustris ornare velit, ea, qua
 par est, obseruantia rogo.

Hic igitur Vir Humanissimus in examinibus inuentus is est, cui
 aditus ad summos in vitroque iure honores merito aperiretur. Quos
 vt consequatur, more antiquitus recepi dissertationem suam inaugualem de cauſis edictalis citationis, me quidem ipso praefide, Ca-
 lend. Nouembr. futuriſ publice defensurus est. Hanc solennitatem
 vt PRO-RECTOR ACADEMIAE MAGNIFICVS, ILLVSTRISSIMI COMITES,
 FERILLVSTRES LIBERI BARONES, PATRES ACADEMIAE CONSCRIPTI,
 OMNES DIVINAE HMANAEQUE SAPIENTIAE DOCTORES, GENEROSSIMI
 ITEM ATQVE NORILISSIMI COMMILITONES honorifica sua praesentia
 ornare velint, cum meo, tum Ordinis mei nomine ea, qua par
 est, humanitate rogo. P. P. Dominica XIX. post festum Trinitatis
 A. R. S. MDCCCLXXXI.

Wittenberg, Diss., 1791

f

sb.

B.I.G.

